

TÖRTÉNELMI ARCKÉPEK

HISTORICAL PORTRAITS

Varga Miklós

MARCZELL GYÖRGY

Pozsony. 1871. április 10. – Budapest. 1943. február 1.

Marczell György 1889-ben reálgimnáziumban tett érettségi vizsgát. Tanulmányait folytatva Budapesten az Egyetem bölcsészeti karának volt a hallgatója. Már ekkor érdeklődött a csillagászat és a meteorológiai megfigyelések iránt. Tanulmányainak befejezése előtt rövid ideig báró Podmaniczky csillagdájában – Kiskartalon – dolgozott. Konkoly-Thege Miklós azonnal felismerte benne az éleslátású, a műszerek téren nagy gyakorlati érzékkel bíró embert. 1894. január 15-én az OMFI kötelékébe lépett, és Konkoly igazgató németországi obszervatóriumokba küldte tapasztalatszerésre, építészeti és műszerezettségi ötletek gyűjtésére. Konkoly és Marczell tervei szerint épült fel Ógyallán a meteorológiai és földmágnességi, majd később a földrengési obszervatórium, amelynek ő lett az első vezetője. Nevéhez fűződik a földmágnességi-, lélegektromos- és napsugárzás megfigyelések rendszeresítése.

Munkájáért a Koronás arany érdemkereszt kitüntetését kapta 1900. szeptember 30-án.

1912-ben Róna Zsigmond igazgató Münchenbe küldte a Bajor Meteorológiai Intézetbe, ahol Schmauss professzornál megismerte a magasléggöri kutatás legújabb módszereit és műszereit.

Hazatérve 1913 januárjában elindította a rendszeres hazai magassági szél /pilot/ méréseket, valamint a műszeres ballonsonda felszállásokat.

Személyesen végezte a Bosch-Hergesell gyártmányú meteorográfok érzékelőinek felszállás előtti kalibrálását, és a regisztrátumok kiértékelését. 1914-től a háború miatt ritkultak, majd szüneteltek a polgári célú magasléggöri mérések. Marczellt behívták katonának, az olasz frontra került, ahol Steiner Lajos későbbi igazgatóval együtt magassági szélméréseket végzett a katonai repülés részére. A háborút a Ferenc József Rend Lovagkeresztje kitüntetés birtokában fejezte be.

1922-ben, mint az Aerológiai Osztály vezetőjét megbízták a hazai légitforgalom időjárási tájékoztatásának biztosításával. 1927-ben aligazgató lett, majd Steiner Lajos utódjaként az MTA és a miniszter javaslatára 1932. június 28-án a Kormányzó kinevezte az Intézet igazgatójává. Alig két év múlva 63 éves korában 1934. április 30-án nyugdíjazták. Nyugállományban sem volt tétlen. Felvidék 1938-ban történő visszacsatolása után az

Ógyallai Obszervatóriumban földmágneses méréseket végzett, műszereket javított, tanította a fiatalokat. 1942 végén visszatért Budapestre. Rövid betegség után 1943. február 1-én hunyt el 72 éves korában. A hazai magasléggöri kutatás úttörő személyisége. Emlékére róla nevezték el az OMI 1952-ben Pestszentlőrincen épült új létesítményét és az Obszervatórium kertjében 1957. október 4-én avatták fel mellszobrát, Cseh Isván szobrászművész alkotását.

